

Komisja Nadzoru Finansowego

Rekomendacja B

dotycząca ograniczenia ryzyka inwestycji banków

Warszawa, marzec 2019 r.

Wstęp

Poniższa rekomendacja stanowi nowelizację Rekomendacji B z 2002 r. w zakresie ograniczania ryzyka inwestycji finansowych banków. Rekomendacja B została wydana na podstawie art. 137 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2187 z późn. zm.).

Celem znowelizowanej Rekomendacji B jest wskazanie bankom dobrych praktyk w zakresie wybranych aspektów zarządzania ryzykiem inwestycji (analizy, identyfikacji, realizacji, nadzorowania, oceny, monitorowania i raportowania), z wyłączeniem pożyczek i kredytów, instrumentów pochodnych, zaangażowania banków spółdzielczych w kapitały banku zrzeszającego oraz zaangażowania uczestników systemów ochrony w instrumenty systemu ochrony. Rekomendacja podkreśla rolę zarządu i rady nadzorczej oraz formułuje oczekiwania nadzoru wobec tych organów w procesie zarządzania i ograniczania ryzyka inwestycji prowadzonych przez bank, zawiera postanowienia dotyczące przeciwdziałania i ograniczenia ryzyka inwestycji, monitorowania oraz raportowania w zakresie ryzyka podejmowanych inwestycji, jak również uwzględnia oczekiwania organu nadzoru dotyczące struktury organizacyjnej banku w kontekście dokonywanych przez bank inwestycji z uwzględnieniem Komitetu Polityki Inwestycyjnej.

Rekomendacja powinna być stosowana do inwestycji dokonywanych na własny rachunek. W sytuacjach, gdy działalność taka podlega przepisom regulującym działalność maklerską, postanowienia Rekomendacji należy stosować z uwzględnieniem pierwszeństwa przepisów regulujących działalność maklerską, w tym ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2286 z późn. zm.) jak również innych regulacji, w tym wytycznych ESMA oraz Komisji Nadzoru Finansowego dotyczących tego rodzaju działalności.

Rekomendacja wpisuje się w system rekomendacji wydawanych przez KNF. Postanowienia Rekomendacji, obejmują problematykę ograniczania ryzyka inwestycji w bankach, ale są komplementarne wobec obszarów wskazanych w innych rekomendacjach; i tak, na przykład w

zakresie ryzyka koncentracji zastosowanie ma Rekomendacja C, w zakresie kontroli wewnętrznej – Rekomendacja H, w zakresie ryzyka płynności – Rekomendacja P.

Rekomendacja formułuje oczekiwania nadzoru nie tylko co do treści, ale także zakresów i wzajemnych relacji strategii i polityki inwestycyjnej. Zarówno strategia, jak i polityka inwestycyjna powinny stanowić zintegrowane podejścia, w których poszczególne obszary inwestycyjne będą uwzględnione. Dla celów praktycznych i zachowania pełnej przejrzystości zasadne byłoby, aby zarówno strategia, jak i polityka inwestycyjna były dokumentami syntetyzującymi poszczególne aspekty związane z inwestowaniem. Kwestia ta nie jest jednoznacznie przesądzona w treści Rekomendacji, zatem możliwe są indywidualne rozwiązania. W odniesieniu do strategii może to być umieszczenie poszczególnych elementów strategii inwestycyjnej w innych dokumentach o randze strategii.

Formułowane przez nadzór oczekiwania w odniesieniu do strategii i polityki inwestycyjnej, poza kwestią formy udokumentowania, dotyczą w szczególności aspektów o charakterze organizacyjnym, posiadania odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, prowadzenia szkoleń, posiadania odpowiednich systemów i procedur wewnętrznych.

Należy zwrócić uwagę na zmieniony zakres przedmiotowy inwestycji, który obejmuje obecnie między innymi inwestycje w nieruchomości (nie objęte dotychczas zakresem Rekomendacji B), przy jednoczesnym wyłączeniu spod definicji inwestycji zaangażowań w instrumenty pochodne.

W treści Rekomendacji w odniesieniu do niektórych postanowień zastosowano wprost zasadę proporcjonalności, kierując te postanowienia wyłącznie do banków istotnych.

Należy podkreślić, że implementacja Rekomendacji B może być dokonana z uwzględnieniem zasady proporcjonalności rozumianej jako dostosowanie przyjętych rozwiązań do indywidualnej specyfiki i profilu działalności banku. Oznacza to, że bank dokonując inwestycji, w rozumieniu niniejszej rekomendacji, powinien stosować się do regulacji, ale liczba i zakres polityk i procedur powinna być adekwatna do skali i stopnia skomplikowania tej działalności.

Ze względu na szczególny charakter działalności bankowej, związany z obciążaniem ryzykiem środków powierzonych przez deponentów, banki realizując inwestycje nie powinny nabywać aktywów, które generują nadmiernie wysokie ryzyko w relacji do przyjętych w strategii lub

polityce: apetytu na ryzyko, zdolności do oceny tego ryzyka oraz możliwości zabezpieczania się przed jego skutkami (hedgingu).

Banki działające w strukturach zrzeszeń i instytucjonalnych systemów ochrony mogą korzystać z udogodnień zapewnianych przez zrzeszenia lub systemy ochrony, jednak takie podejście może być stosowane wyłącznie w granicach obowiązujących przepisów w zakresie zarządzania ryzykiem prowadzonej działalności.

Pomimo że część transakcji (czynności bankowych), których stroną jest zrzeszony bank spółdzielczy, wykonywana jest za zgodą banku zrzeszającego, a także za pośrednictwem banku zrzeszającego, to proces zarządzania tymi transakcjami, w tym również zarządzania ryzykiem, pozostaje w kompetencjach banku spółdzielczego. Inwestycje realizowane są na zlecenie banku spółdzielczego i to on ponosi ryzyko z nimi związane. Należy podkreślić, że na banku spółdzielczym spoczywa obowiązek zorganizowania procesu zarządzania inwestycjami oraz ryzykiem z nimi związanym. Niedopuszczalne jest przeniesienie na inne podmioty, w tym bank zrzeszający i system ochrony, spoczywającej na bankach spółdzielczych odpowiedzialności za zorganizowanie procesu zarządzania inwestycjami oraz ryzykiem z nimi związanym.

Funkcjonowanie regulacji wewnętrznych w ramach zrzeszenia i systemu ochrony, nie zwalnia banków spółdzielczych z odpowiedzialności z tytułu ponoszonego ryzyka związanego z inwestycjami, tym samym banki spółdzielcze są zobowiązane do tworzenia własnych procedur. Funkcjonowanie analogicznych regulacji na poziomie zrzeszenia i systemu ochrony ma na celu podnosić jakość i skuteczność rozwiązań wprowadzonych przez banki spółdzielcze w tym zakresie.

KNF oczekuje, iż Rekomendacja B dotycząca ograniczenia ryzyka inwestycji banku, stanowiąca załącznik do Uchwały Nr 107/2019 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 26 marca 2019 r. (Dz. U. KNF poz.), zostanie wprowadzona nie później niż do 31 grudnia 2019 r.

Słowniczek stosowanych pojęć

Inwestycje (zaangażowania) – nabywanie aktywów, w tym instrumentów finansowych oraz innych, np.: nieruchomości, udziałów w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Inwestycje w rozumieniu tej rekomendacji nie obejmują działalności kredytowo-pożyczkowej banków¹, zaangażowania banków spółdzielczych w kapitały banku zrzeszającego oraz zaangażowania uczestników systemów ochrony w instrumenty systemu ochrony (m.in. lokaty międzybankowe, depozyt obowiązkowy), jak też nie obejmują operacji z wykorzystaniem instrumentów pochodnych.

Bank istotny – bank, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 35 ustawy Prawo bankowe.

¹ Inwestycje nie obejmują działalności kredytowo-pożyczkowej banków z wyłączeniem działalności o charakterze pożyczkowym, prowadzonej na rynku międzybankowym. Te ostatnie objęte są przedmiotową Rekomendacją B.

Spis rekomendacji

I. Zarząd i rada nadzorcza

Rekomendacja 1

Zarząd banku jest odpowiedzialny za zatwierdzenie i wprowadzenie sporządzonej w formie pisemnej polityki dotyczącej inwestowania w banku (Polityka inwestycyjna). Polityka inwestycyjna powinna wynikać z zatwierdzonej przez radę nadzorczą Strategii inwestycyjnej.

Rekomendacja 2

Zarząd banku, opracowując Strategię inwestycyjną oraz Politykę inwestycyjną powinien brać pod uwagę cykliczność procesów ekonomicznych, zmiany zachodzące w portfelu ekspozycji, w tym, o ile Strategia i Polityka inwestycyjna banku uwzględniają nieruchomości, również cykliczność procesów ekonomicznych na rynku nieruchomości, w swoich celach inwestycyjnych.

Rekomendacja 3

Zarząd banku powinien wyznaczyć osoby odpowiedzialne za wprowadzenie i realizację Polityki inwestycyjnej banku.

Rekomendacja 4

Zarząd banku powinien co najmniej raz w roku dokonywać oceny przyjętej Polityki inwestycyjnej banku z punktu widzenia efektywności realizacji celów inwestycyjnych, sposobu jej stosowania oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian. Zarząd banku powinien poinformować radę nadzorczą o wynikach dokonanej oceny.

Rekomendacja 5

Rada nadzorcza w ramach wypełniania swoich funkcji nadzorczych nad procesem ograniczenia ryzyka inwestycji w banku powinna nadzorować realizację Polityki inwestycyjnej na podstawie otrzymywanych okresowo raportów.

Rekomendacja 6

Zarząd banku powinien zapewnić, by z zachowaniem zasady proporcjonalności, struktura organizacyjna banku odpowiadała skali działalności i profilowi podejmowanego ryzyka inwestycyjnego.

Rekomendacja 7

Bank istotny powinien posiadać w swojej strukturze organizacyjnej komórkę odpowiedzialną za prowadzenie okresowych analiz rynków (komórka analityczna), w obrębie których bank prowadzi inwestycje, w szczególności rynku kapitałowego i rynku nieruchomości.

Rekomendacja 8

Zarząd banku prowadzącego inwestycje powinien wdrożyć, monitorować i kontrolować spójny system zarządzania ryzykiem inwestycji, adekwatny do ich zakresu, wielkości i złożoności.

II. Zarządzanie portfelem inwestycyjnym w tym zasady identyfikacji, przeciwdziałania i ograniczania ryzyka inwestycji

Rekomendacja 9

Bank powinien zapewniać, by skład portfela inwestycyjnego odzwierciedlał przyjęte i zatwierdzone w Strategii oraz Polityce inwestycyjnej cele inwestycyjne oraz zapewniać bezpieczeństwo środków gromadzonych przez deponentów. W tym celu bank powinien zapewnić, by jego portfel inwestycyjny był w sposób należyty zdywersyfikowany.

Rekomendacja 10

Bank przed podjęciem decyzji co do zaangażowania środków finansowych powinien przeprowadzić analizę, uwzględniając zdarzenia, które mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na ocenę danej inwestycji oraz jej przyszłą rentowność.

Rekomendacja 11

Bank powinien dysponować wiarygodnym i skutecznym procesem identyfikacji i pomiaru ryzyka inwestycji.

Rekomendacja 12

Bank powinien zapewniać, aby system ograniczenia ryzyka był adekwatny, wykonalny i w pełni zrozumiały przez właściwych pracowników banku.

III. Monitorowanie oraz raportowanie w zakresie ryzyka podejmowanych inwestycji

Rekomendacja 13

Bank powinien posiadać systemy monitorowania prowadzonych inwestycji umożliwiające w szybkim czasie pozyskiwanie informacji zarządczej oraz zapewniające spełnienie wymogów przepisów prawa i regulacji wewnętrznych.

Rekomendacja 14

Bank powinien posiadać zasady raportowania w obszarze czynników ryzyka związanych z prowadzonymi przez bank inwestycjami. Zasady te powinny zapewniać dostarczanie zarządowi i radzie nadzorczej dokładnych, kompleksowych i aktualnych informacji pozwalających na ocenę ryzyka prowadzonych inwestycji oraz umożliwiających ewentualnie podejmowanie działań naprawczych lub prewencyjnych.

IV. System kontroli wewnętrznej

Rekomendacja 15

Istniejący w banku system kontroli wewnętrznej powinien uwzględniać działalność banku w zakresie prowadzonych inwestycji i zapewniać przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem wynikającym z prowadzonych inwestycji.

I. Zarząd i rada nadzorcza

Rekomendacja 1

Zarząd banku jest odpowiedzialny za zatwierdzenie i wprowadzenie sporządzonej w formie pisemnej polityki dotyczącej inwestowania w banku (Polityka inwestycyjna). Polityka inwestycyjna powinna wynikać z zatwierdzonej przez radę nadzorczą Strategii inwestycyjnej.

- 1.1 Strategia inwestycyjna powinna uwzględniać konieczność zapewnienia bezpieczeństwa banku jak również środków finansowych deponowanych przez klientów. Strategia inwestycyjna powinna określać w szczególności:
 - a) podstawowe obszary prowadzonych inwestycji (np.: rynek inwestycji w nieruchomości, akcje, instrumenty dłużne, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, certyfikaty funduszy inwestycyjnych zamkniętych itp.),
 - b) bieżące, średnio i długoterminowe cele inwestycyjne banku,
 - c) apetyt na ryzyko w odniesieniu do inwestycji podejmowanych przez bank (rozumiany jako bieżąca i przyszła gotowość banku do podejmowania ryzyka),
 - d) preferowane techniki pomiaru ryzyka i rentowności inwestycji, zawierające ocenę wpływu inwestycji na zmianę ekspozycji banku na poszczególne rodzaje ryzyka oraz łącznie (ryzyko zagregowane), wynik finansowy banku, płynność oraz adekwatność kapitałową.
- 1.2 Zarząd banku powinien zdefiniować kluczowe obszary polityki inwestycyjnej, które będą podlegać jego bezpośredniej kontroli.
- 1.3 Zarząd banku powinien przypisać odpowiedzialność za realizację poszczególnych obszarów polityki inwestycyjnej poszczególnym członkom zarządu.
- 1.4 Zarząd banku może delegować funkcje związane z realizacją pozostałych (poza kluczowymi) obszarów polityki na wyznaczone przez siebie osoby.
- 1.5 Polityka inwestycyjna banku powinna obejmować w szczególności:
 - a) wskazanie szczegółowych obszarów inwestycji prowadzonych przez bank, w tym celów inwestycyjnych wobec poszczególnych podmiotów,
 - b) wskazanie dopuszczalnych przez bank horyzontów czasowych utrzymywania inwestycji,

- c) metody dostosowania odpowiednich strategii inwestycyjnych do zmian zachodzących na rynku,
- d) opis stosowanych technik pomiaru ryzyka i rentowności inwestycji,
- e) zasady bieżącej wyceny dokonanych inwestycji,
- f) określenie zasad ustalania limitów strat odpowiadających celom inwestycyjnym,
- g) sposób określania skali działalności inwestycyjnej banku,
- h) zasady i mechanizmy monitorowania oraz raportowania w zakresie prowadzonych inwestycji zabezpieczające przed przekroczeniem dopuszczalnych przyjętych w banku limitów z poszczególnych obszarów inwestycji,
- i) zasady i częstotliwość opracowywania okresowych informacji oraz sporządzania oceny podmiotów, w których bank jest zaangażowany kapitałowo,
- j) wskazania dotyczące konieczności przeprowadzenia analizy aspektów prawnych związanych z prowadzonymi inwestycjami, w tym uzyskanie odpowiednich zezwoleń, licencji, akceptacji lub braku sprzeciwu dla inwestycji, o ile wymóg taki jest przewidziany w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

1.6 Zarząd banku powinien zatwierdzić w formie pisemnej, zaimplementować jak również monitorować wprowadzenie i realizację procedur i zasad odnośnie prowadzonych inwestycji wynikających ze Strategii inwestycyjnej oraz z Polityki inwestycyjnej w banku.

Strategia inwestycyjna oraz Polityka inwestycyjna powinny być poddawane okresowym przeglądom i dostosowywane do potrzeb banku, zarówno bieżących jak i długookresowych.

1.7 Opracowane przez bank procedury powinny w szczególności precyzować tryb i metody:

- a) wyboru szczegółowych obszarów inwestycji wskazanych przez bank,
- b) budowy portfela inwestycji i zarządzania nim, w tym zasad dywersyfikacji portfela,

- c) dostosowania odpowiednich strategii inwestycyjnych do zmian zachodzących na rynku,
 - d) przyjmowania technik pomiaru ryzyka i rentowności inwestycji,
 - e) bieżącej wyceny dokonywanych inwestycji,
 - f) udzielania pełnomocnictw oraz określania zakresów odpowiedzialności na poszczególnych poziomach decyzyjnych, w tym również zasady udzielania pełnomocnictw w zakresie reprezentowania banku w organach podmiotów, w których bank jest zaangażowany kapitałowo,
 - g) ustalania stosowanych limitów inwestycyjnych, w tym limitów okresowych strat,
 - h) określania zasad i mechanizmów monitorowania oraz raportowania w zakresie prowadzonych inwestycji zabezpieczających przez przekroczeniem dopuszczalnych przyjętych limitów z poszczególnych obszarów,
 - i) określania procedur, które bank będzie stosował w przypadku przekroczenia limitów inwestycyjnych, w tym procedur akceptacji dokumentacji przekroczenia limitów w szczególnie uzasadnionych przypadkach,
 - j) opracowania okresowych informacji oraz sporządzania oceny podmiotów, w których bank jest zaangażowany kapitałowo,
 - k) dokonywania analizy aspektów prawnych związanych z prowadzonymi inwestycjami, w tym uzyskania odpowiednich zezwoleń, licencji, akceptacji lub braku sprzeciwu dla inwestycji, o ile wymóg taki jest przewidziany w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.
- 1.8 Bank prowadzący inwestycje w ramach tworzenia swoich procedur powinien wykorzystywać informacje z baz danych oraz, w miarę możliwości z baz danych gospodarczych, m.in. w zakresie bieżących i aktualnych informacji o charakterze ekonomicznym o poszczególnych sektorach w obrębie prowadzonych inwestycji.
- 1.9 Przyjęty w zakresie polityki wynagrodzeń banku system motywacyjny pracowników zaangażowanych w proces podejmowania i realizacji decyzji inwestycyjnych w banku powinien być powiązany z zarządzaniem ryzykiem poprzez mierniki obejmujące przestrzeganie wewnętrznych regulacji mających na celu ograniczanie ryzyka podejmowanych w ramach banku inwestycji.

- 1.10 Plan ekonomiczno-finansowy banku powinien odzwierciedlać założenia Strategii inwestycyjnej i Polityki inwestycyjnej.

Rekomendacja 2

Zarząd banku, opracowując Strategię inwestycyjną oraz Politykę inwestycyjną powinien brać pod uwagę cykliczność procesów ekonomicznych, zmiany zachodzące w portfelu ekspozycji, w tym, o ile Strategia i Polityka inwestycyjna banku uwzględniają nieruchomości, również cykliczność procesów ekonomicznych na rynku nieruchomości, w swoich celach inwestycyjnych.

- 2.1 Bank, mając na uwadze potrzebę budowania portfela inwestycyjnego w oparciu o możliwie wiarygodne i obiektywne informacje gospodarcze dotyczące bieżącej sytuacji na rynku finansowym, rynku nieruchomości, informacji o wiarygodności płatniczej kontrahenta, powinien również uwzględniać informacje z bankowych baz danych oraz w miarę możliwości z baz danych gospodarczych, biur informacji gospodarczych.
- 2.2 Bank powinien posiadać rzetelny i wiarygodny system informacji zarządczej w obszarze prowadzonych inwestycji.

Rekomendacja 3

Zarząd banku powinien wyznaczyć osoby odpowiedzialne za wprowadzenie i realizację Polityki inwestycyjnej banku.

- 3.1 Zarząd banku powinien zapewnić, by osoby odpowiedzialne za przeprowadzanie i realizację transakcji w ramach inwestycji banku posiadały stosowne przygotowanie zawodowe oraz umiejętności oceny i monitorowania ryzyka towarzyszącego poszczególnym inwestycjom.
- 3.2 Zarząd banku powinien zapewnić, by osoby zatrudnione w jednostkach odpowiedzialnych za monitorowanie i kontrolę ryzyka posiadały odpowiednią wiedzę i doświadczenie niezbędne na zajmowanych stanowiskach oraz być wyposażone w środki techniczne, w szczególności systemy informatyczne pozwalające na efektywne sprawowanie swoich funkcji.

Rekomendacja 4

Zarząd banku powinien co najmniej raz w roku dokonywać oceny przyjętej Polityki inwestycyjnej banku z punktu widzenia efektywności realizacji celów inwestycyjnych, sposobu jej stosowania oraz ewentualnej konieczności wprowadzenia zmian. Zarząd banku powinien poinformować radę nadzorczą o wynikach dokonanej oceny.

- 4.1 Ocena polityki inwestycyjnej powinna w szczególności obejmować sprawdzenie prawidłowości prowadzonej działalności oraz badanie rzetelności składanych sprawozdań i informacji.

Rekomendacja 5

Rada nadzorcza w ramach wypełniania swoich funkcji nadzorczych nad procesem ograniczenia ryzyka inwestycji w banku powinna nadzorować realizację Polityki inwestycyjnej na podstawie otrzymywanych okresowo raportów.

- 5.1 Rada nadzorcza powinna otrzymywać nie rzadziej niż raz na pół roku raporty o poziomie ponoszonego przez bank ryzyka z tytułu inwestycji oraz o jakości i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem prowadzonych inwestycji, w tym o wykorzystaniu limitów wewnętrznych. W przypadku banków istotnych rada nadzorcza powinna otrzymywać raporty o poziomie ponoszonego ryzyka w okresach kwartalnych.
- 5.2 Rada nadzorcza powinna otrzymywać nie rzadziej niż raz na rok sprawozdania zarządu zawierające informacje o realizacji polityki inwestycyjnej.

Rekomendacja 6

Zarząd banku powinien zapewnić, by z zachowaniem zasady proporcjonalności, struktura organizacyjna banku odpowiadała skali działalności i profilowi podejmowanego ryzyka inwestycyjnego.

- 6.1 Struktura organizacyjna banku powinna w szczególności zapewniać rozdzielenie funkcji:
- a) zawierania transakcji stanowiących inwestycje banku i jego akceptacji,
 - b) monitorowania i kontroli ryzyka
związanych z prowadzonymi przez bank inwestycjami.

- 6.2 Z zastrzeżeniem rekomendacji 6.4, banki istotne powinny utworzyć Komitet Polityki Inwestycyjnej, w którego gestii byłyby między innymi kwestie związane z zatwierdzaniem wszystkich wysoko wartościowych inwestycji oraz inwestycji generujących wysoki poziom ryzyka.
- 6.3 Bank samodzielnie definiuje poziom „wysoko wartościowych inwestycji” z uwzględnieniem zasady proporcjonalności tj. skali i profilu prowadzonych inwestycji.
- 6.4 Bank powinien indywidualnie określić usytuowanie, warunki organizacji jak i zakres odpowiedzialności i zadań członków Komitetu Polityki Inwestycyjnej. Jednakże w każdym banku odpowiedzialność za zatwierdzanie wszystkich wysoko wartościowych inwestycji finansowych ponosi zarząd. W przypadkach uzasadnionych skalą działalności i profilem podejmowanego przez bank ryzyka inwestycyjnego, w tym w przypadku ograniczonej działalności inwestycyjnej banku, zarząd banku może odstąpić od powoływania Komitetu Polityki Inwestycyjnej i powierzyć wykonywanie funkcji tego Komitetu innemu komitetowi działającemu w banku, w tym komitetowi odpowiedzialnemu za zarządzanie pasywami i aktywami w banku.

Rekomendacja 7

Bank istotny powinien posiadać w swojej strukturze organizacyjnej komórkę odpowiedzialną za prowadzenie okresowych analiz rynków (komórka analityczna), w obrębie których bank prowadzi inwestycje, w szczególności rynku kapitałowego i rynku nieruchomości.

- 7.1 Zakres prowadzonych analiz obejmuje:
- a) analizy ogólnej sytuacji panującej na rynku kapitałowym w podziale na rynki regulowane i tzw. rynek over the counter,
 - b) badanie skłonności inwestorów do inwestowania,
 - c) badanie sytuacji ekonomiczno – finansowej podmiotów będących przedmiotem zainteresowania banku z punktu widzenia potencjalnego zaangażowania kapitałowego,

- d) badanie sytuacji ekonomiczno - finansowej oraz potencjalnych, przyszłych zagrożeń podmiotów w kontekście zasadności angażowania się w nie przez bank,
 - e) analizy ogólnej sytuacji panującej na rynku nieruchomości w podziale na zdefiniowane przez bank segmenty rynku,
 - f) analizy czynników rynkowych i makroekonomicznych, mających wpływ na inwestycje banku, w tym analizy trendów cen na rynku nieruchomości,
 - g) porównanie efektywności wybranych do analizy obszarów inwestycyjnych dostępnych na rynku,
 - h) poszukiwanie nowych obszarów inwestycyjnych, zgodnych z założeniami Polityki inwestycyjnej banku.
- 7.2 Komórka analityczna powinna mieć dostęp do, na bieżąco aktualizowanych i niezależnych gospodarczych baz informacyjnych, umożliwiających przeprowadzanie odpowiednich analiz, adekwatnych do skali i profilu inwestycji banku.

Rekomendacja 8

Zarząd banku prowadzącego inwestycje powinien wdrożyć, monitorować i kontrolować spójny system zarządzania ryzykiem inwestycji, adekwatny do ich zakresu, wielkości i złożoności.

- 8.1 System zarządzania ryzykiem inwestycji powinien gwarantować właściwy pomiar, monitorowanie i kontrolowanie czynników wpływających na wielkość podejmowanego ryzyka.
- 8.2 Jako czynniki wpływające na wielkość podejmowanego ryzyka należy rozumieć w szczególności stopy procentowe, kursy wymiany walut, ceny nieruchomości oraz ich zmienność, zmiany zdolności kredytowej kontrahentów, zmiany w płynności rynku, możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowych na rynkach, w obrębie których prowadzone są inwestycje banku.
- 8.3 Przez spójny system zarządzania ryzykiem należy rozumieć system obejmujący:
- a) efektywny nadzór bezpośredni kierownictwa banku,
 - b) kompleksową, zintegrowaną Strategię oraz Politykę inwestycyjną banku zapewniające bezpieczeństwo banku, środków finansowych deponowanych

przez klientów jak również wewnętrzne procedury i zasady dotyczące prowadzenia inwestycji w banku,

- c) zasady dotyczące budowy portfela inwestycyjnego przyjęte w banku,
- d) zasady identyfikacji i pomiaru lub szacowania ryzyka inwestycji,
- e) zasady dotyczące przeciwdziałania i ograniczenia ryzyka inwestycji w banku, w tym przyjmowania i przestrzegania przyjętych przez zarząd limitów ograniczających ryzyko inwestycji banku,
- f) zasady dotyczące monitorowania oraz raportowania w zakresie podejmowanych inwestycji pozwalające zarządowi jak również wyspecjalizowanym komórkom organizacyjnym w banku ocenić charakter oraz poziomy przyjętego ryzyka oraz ich zgodność z przyjętą Strategią oraz Polityką inwestycyjną,
- g) strukturę organizacyjną banku.

8.4 Bank powinien na bieżąco monitorować przypadki przekroczenia limitów inwestycyjnych.

8.5 W sytuacji częstego lub regularnego przekraczania limitów inwestycyjnych bank powinien dokonać analizy czy przyjęte limity zostały prawidłowo określone lub czy określone w Strategii i Polityce inwestycyjnej obszary nie wymagają zmiany.

II. Zarządzanie portfelem inwestycyjnym w tym zasady identyfikacji, przeciwdziałania i ograniczania ryzyka inwestycji

Rekomendacja 9

Bank powinien zapewniać, by skład portfela inwestycyjnego odzwierciedlał przyjęte i zatwierdzone w Strategii oraz Polityce inwestycyjnej cele inwestycyjne oraz zapewniać bezpieczeństwo środków gromadzonych przez deponentów. W tym celu bank powinien zapewnić, by jego portfel inwestycyjny był w sposób należyty zdywersyfikowany.

9.1 Dywersyfikacja portfela inwestycyjnego banku powinna zapewniać możliwie wysokie bezpieczeństwo zainwestowanych środków pieniężnych.

9.2 Dokonując dywersyfikacji portfela, bank powinien uwzględniać w szczególności:

- a) rodzaj podejmowanych inwestycji np. inwestycje finansowe, w tym kapitałowe, inwestycje na rynku nieruchomości,
- b) bieżącą i przewidywaną sytuację ekonomiczno – finansową podmiotów, wobec których Bank posiada lub zamierza posiadać ekspozycje z uwzględnieniem dostępu do źródeł informacji istotnych zwłaszcza przy dokonywaniu inwestycji na rynkach zagranicznych,
- c) sytuację ekonomiczno – finansową podmiotu, którego emisje papierów wartościowych bank zamierza gwarantować lub którego emisje bank zamierza nabyć,
- d) powiązania organizacyjne i kapitałowe podmiotów, w które bank angażuje się w ramach swoich inwestycji,
- e) zaangażowanie kredytowe banku w podmioty, w które bank zamierza zainwestować swoje środki finansowe,
- f) termin wykupu przez emitenta dłużnych papierów wartościowych z uwzględnieniem ewentualnej możliwości przedstawienia ich do wcześniejszego wykupu zarówno przez emitenta jak i nabywcę,
- g) płynność dokonywanych inwestycji,
- h) oczekiwaną rentowność inwestycji,
- i) dywersyfikację geograficzną, branżową, produktową.

Rekomendacja 10

Bank przed podjęciem decyzji co do zaangażowania środków finansowych powinien przeprowadzić analizę, uwzględniając zdarzenia, które mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na ocenę danej inwestycji oraz jej przyszłą rentowność.

10.1 W ocenie stabilności finansowej podmiotów, w które bank angażuje swoje środki finansowe, bank powinien uwzględnić w szczególności następujące zdarzenia:

- a) nabycie, zbycie lub utrata aktywów o znaczącej wartości,
- b) ogłoszenie upadłości, zawarcie układu w postępowaniu upadłościowym, otwarcie postępowań restrukturyzacyjnych, w tym postępowań o zatwierdzenie układu, przyspieszonych postępowań układowych, postępowań układowych, postępowań sanacyjnych, otwarcie likwidacji podmiotu oraz

przeprowadzenie weryfikacji w ramach Centralnego Rejestru Restrukturyzacji i Upadłości,

- c) podjęcie decyzji lub planu połączenia z innym podmiotem,
- d) zmianę biegłego rewidenta,
- e) zmiany w akcjonariacie podmiotu,
- f) zmiany na stanowiskach kierowniczych, w szczególności wśród członków organów nadzorczych i zarządzających w poszczególnych podmiotach,
- g) zmiany w profilu działalności gospodarczej podmiotów.

10.2 Bank, w przypadku nabywania dłużnych papierów wartościowych, powinien przeanalizować w szczególności:

- a) cele i warunki emisji – określenia przedsięwzięcia, na które będą przeznaczone środki pochodzące z emisji,
- b) wielkość emisji,
- c) wartość nominalnej ceny emisyjnej dłużnych papierów wartościowych,
- d) warunki wykupu,
- e) możliwość zastosowania wobec nabywanego dłużnego papieru wartościowego instrumentu przymusowej restrukturyzacji, tj. umorzenia lub konwersji zobowiązań,
- f) warunki wypłaty oprocentowania,
- g) wysokość i formy ewentualnego zabezpieczenia i oznaczenia przedmiotu zabezpieczenia,
- h) wynik finansowy osiągnięty w okresach poprzedzających emisję i perspektywy kształtowania wyników finansowych emitenta w wyniku realizacji przedsięwzięcia sfinansowanego z emisji obligacji do czasu całkowitego ich wykupu,
- i) dostępne dane umożliwiające potencjalnym nabywcom obligacji orientację w efektach przedsięwzięcia, które ma być sfinansowane z emisji obligacji oraz zdolności emitenta do wywiązywania się z zobowiązań, wynikających z obligacji,
- j) sprawozdania finansowe emitenta, przynajmniej za ostatni rok obrotowy wraz z opinią biegłego rewidenta, zarówno przed podjęciem decyzji inwestycyjnej jak i w okresie przypadającym do całkowitego wykupu obligacji.

10.3 Zasady opisane w rekomendacji 10.2 bank powinien odpowiednio stosować w odniesieniu do innych instrumentów finansowych.

Rekomendacja 11

Bank powinien dysponować wiarygodnym i skutecznym procesem identyfikacji i pomiaru ryzyka inwestycji.

11.1 Bank powinien identyfikować ryzyko prowadzonej działalności, na które jest narażony:

- a) uwzględniając wszystkie istotne czynniki ryzyka (w tym prawne, kredytowe, płynności i ryzyko rozliczeń) z punktu widzenia prowadzonych inwestycji,
- b) stosując metody i narzędzia umożliwiające systematyczną identyfikację ryzyka koncentracji, wskaźniki wczesnego ostrzegania lub innych mechanizmów ograniczania ryzyka inwestycji,
- c) biorąc pod uwagę rozwój sytuacji gospodarczej i sytuacji na rynkach finansowych oraz działania ich uczestników, z uwzględnieniem czynników o charakterze systemowym.

Rekomendacja 12

Bank powinien zapewniać, aby system ograniczenia ryzyka był adekwatny, wykonalny i w pełni zrozumiały przez właściwych pracowników banku.

12.1 Bank stosując techniki ograniczania ryzyka inwestycji, powinien analizować niedoskonałości tych technik oraz ewentualne dodatkowe ryzyka generowane przez te techniki.

III. Monitorowanie oraz raportowanie w zakresie ryzyka podejmowanych inwestycji

Rekomendacja 13

Bank powinien posiadać systemy monitorowania prowadzonych inwestycji umożliwiające w szybkim czasie pozyskiwanie informacji zarządczej oraz zapewniające spełnienie wymogów przepisów prawa i regulacji wewnętrznych.

- 13.1 Bank powinien dysponować rzetelnymi oraz kompleksowymi zasadami w zakresie monitorowania i raportowania o ryzyku prowadzonych inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka kredytowego kontrahenta (emitenta) pozwalającymi na adekwatne oszacowanie poziomu ryzyka generowanego przez inwestycje w instrument dłużny lub kapitałowy.
- 13.2 Tworząc system monitorowania i raportowania o ryzyku prowadzonych inwestycji, bank powinien uwzględnić odpowiednio istniejące w banku zasady monitorowania i raportowania.
- 13.3 Bank powinien przeprowadzać regularne, bieżące analizy indywidualnych inwestycji oraz portfeli inwestycyjnych, w tym analizy trendów rynkowych i uwzględniać wyniki tych analiz podczas tworzenia i weryfikacji procedur i limitów.
- 13.4 Bank powinien śledzić zmiany wartości aktywów zachodzące na rynku w obszarach podejmowanych inwestycji lub potencjalnych obszarach prowadzonych inwestycji banku jak również prowadzić analizę płynności rynku poszczególnych rodzajów papierów wartościowych.
- 13.5 System monitorowania ryzyka prowadzonych przez bank inwestycji powinien zapewniać generowanie informacji i raportów, pozwalających zarządowi banku prawidłowo wypełniać swoje obowiązki związane z ograniczaniem ryzyka inwestycji. Jakość, szczegółowość oraz częstotliwość gromadzonych i prezentowanych analiz powinna umożliwiać określenie przez zarząd banku, czy i w jakim stopniu realizowana jest Polityka inwestycyjna banku.

Rekomendacja 14

Bank powinien posiadać zasady raportowania w obszarze czynników ryzyka związanych z prowadzonymi przez bank inwestycjami. Zasady te powinny zapewniać dostarczanie zarządowi i radzie nadzorczej dokładnych, kompleksowych i aktualnych informacji pozwalających na ocenę ryzyka prowadzonych inwestycji oraz umożliwiających ewentualnie podejmowanie działań naprawczych lub prewencyjnych.

- 14.1 Określając zakres i częstotliwość raportowania bank powinien uwzględniać istotność i charakter czynników ryzyka, w szczególności w odniesieniu do ich

zmienności, profilu ryzyka oraz zmian w otoczeniu banku przy czym raporty te powinny być przekazywane zarządowi banku w odstępach przynajmniej kwartalnych.

14.2 Informacja zarządcza powinna zawierać dane na temat wielkości posiadanych przez bank inwestycji w instrumenty finansowe ogółem oraz w rozbiciu na poszczególne zaangażowania, a jeśli jest ich więcej lub są mało znaczące, to bank powinien rozważyć odpowiednie, czytelne zagregowanie tych informacji.

14.3 Zakres raportowania powinien co najmniej obejmować:

- a) informację odnośnie szczegółowego zestawienia obszarów inwestycji podejmowanych przez bank w okresie referencyjnym oraz instrumentów inwestycyjnych,
- b) informację na temat czynników ryzyka inwestycji i zastosowanych mechanizmów podejmowanych w celu ograniczenia lub zapobiegania ryzyku,
- c) informację na temat wykorzystania i przestrzegania przyjętych limitów ryzyka,
- d) wyniki działania modeli i/lub systemów służących do oceny ryzyka prowadzonych inwestycji w banku.

IV. System kontroli wewnętrznej

Rekomendacja 15

Istniejący w banku system kontroli wewnętrznej powinien uwzględniać działalność banku w zakresie prowadzonych inwestycji i zapewniać przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem wynikającym z prowadzonych inwestycji².

15.1 Zarząd banku powinien zaprojektować, wdrożyć oraz zapewnić funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, obejmującego działalność banku w zakresie prowadzonych przez bank inwestycji, zgodnie z

² Szczegółowe wymogi i standardy dotyczące funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, z uwzględnieniem modelu trzech niezależnych poziomów, wynikają z: (1) rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06.03.2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz (2) Rekomendacji H KNF dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach.

wymogami i standardami oraz w sposób adekwatny do skali oraz ryzyka tych inwestycji.

15.2 Rada nadzorcza banku powinna nadzorować system kontroli wewnętrznej w odniesieniu do działalności banku w zakresie prowadzonych inwestycji i dokonywać corocznej oceny tego systemu.

15.3 W ramach systemu kontroli wewnętrznej bank powinien stosować mechanizmy kontrolne zapewniające przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem prowadzonych w banku inwestycji poprzez:

- a) odpowiedni podział obowiązków w banku w ramach wewnętrznej struktury organizacyjnej,
- b) ocenę stosowania polityki inwestycyjnej oraz procedur związanych z zarządzaniem ryzykiem inwestycji w banku oraz rejestrowanie wszelkich odstępstw i naruszeń odnośnie ww. procedur,
- c) ocenę struktury i poziomu limitów ograniczających ryzyko inwestycyjne w banku, zasad ich zatwierdzania oraz podejmowania działań zapobiegających ich przekraczaniu.

15.4 System kontroli wewnętrznej powinien zapewniać, aby informacja o odstępstwach od obowiązujących procedur, regulacji i limitów lub ich naruszeniach była na bieżąco raportowana³.

15.5 Istniejąca w ramach systemu kontroli wewnętrznej komórka audytu wewnętrznego powinna, w sposób niezależny i obiektywny, badać i oceniać adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w odniesieniu do działalności banku w zakresie prowadzonych inwestycji.

³ Tryb raportowania o nieprawidłowościach, w tym znaczących i krytycznych zidentyfikowanych w ramach systemu kontroli wewnętrznej, został szczegółowo opisany w Rekomendacji H KNF *dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach*.

Spis treści

Wstęp	2
Słowniczek stosowanych pojęć	5
Spis rekomendacji	6
I. Zarząd i rada nadzorcza.....	9
II. Zarządzanie portfelem inwestycyjnym w tym zasady identyfikacji, przeciwdziałania i ograniczania ryzyka inwestycji	16
III. Monitorowanie oraz raportowanie w zakresie ryzyka podejmowanych inwestycji.....	19
IV. System kontroli wewnętrznej	21